



ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยกำลังก้าวเข้าสู่อุตสาหกรรมยุคใหม่ ความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้รับการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง พัฒนาการดังกล่าวส่งผลต่อการพัฒนาการด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรมให้เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วเช่นกัน การจัดการศึกษาจึงต้องจัดให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพราะการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่ใช้นวัตกรรมมนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะ เพื่อให้สามารถปรับปรุงตนเองและมีส่วนในการพัฒนาสังคมให้ก้าวหน้าต่อไป

การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อารยะประเทศทั่วโลกต่างถือเป็นหน้าที่ที่รัฐพึงจัดให้กับประชากรทุกคน สำหรับประเทศไทยได้กำหนดให้การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับ มาตั้งแต่พุทธศักราช 2464 การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาที่ผ่านมา รัฐบาลทุกสมัยต่างถือเป็นภาระกิจและได้ให้ความสำคัญมาโดยตลอด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534) เพราะถือว่าการศึกษานั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สิ่งที่จะนำและกำกับให้การจัดการศึกษาเกิดประสิทธิภาพได้ดีที่สุดคือ หลักสูตร ดังเช่น อังรอง บัวศรี (2531) ได้กล่าวไว้ว่า "หลักสูตรคือแผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหา กิจกรรม และมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามจุดหมายที่กำหนดไว้

ดังนั้นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นในแต่ละฉบับนั้นเป็นเพียงแผนหรือแนวทางของการจัดการศึกษาที่ชี้แนะการปฏิบัติงานให้กับผู้บริหารการศึกษา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สุมิตร คุณานุกร (2528) กล่าวไว้ว่า "การให้การศึกษาแก่เยาวชนทั้งประเทศจำเป็นต้องให้หลักสูตรหลายหลักสูตร เช่น หลักสูตรในระดับประถมศึกษา หลักสูตรในระดับอุดมศึกษา เป็นต้น หลักสูตร

แต่ละระดับนี้สนองความต้องการของกลุ่มเยาวชนที่มีสภาพทางจิตใจร่างกายมีความสามารถในการเรียนรู้ และมีความต้องการทางการศึกษาแตกต่างกันออกไป”

ดังนั้นในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสภาพความต้องการของท้องถิ่น ความมุ่งหวังของหลักสูตร พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) จึงกำหนดเป็นลักษณะดังนี้

1. ให้หลักสูตรเป็นตัวนำในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นให้นักเรียน รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา รู้จักทำ รู้จักพัฒนางาน และมีค่านิยมที่ดี
2. ให้หลักสูตรส่งเสริมการจัดการศึกษาให้สอดคล้อง และเกื้อกูลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมของแต่ละท้องถิ่น
3. ให้หลักสูตรส่งเสริมผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ ให้สามารถจัดการศึกษาสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และท้องถิ่น และส่งเสริมความถนัด ความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคล ถึงขีดสูงสุดตามศักยภาพที่มีอยู่

ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องและเกื้อกูลต่อการพัฒนาอาชีพ เศรษฐกิจ และสังคมในท้องถิ่นตามความมุ่งหวังในข้อ 2 นั้น จะต้องพิจารณาดำเนินการอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. การจัดทำและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงของตนเอง เรียนรู้สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคมไทยในท้องถิ่นของตน จากใกล้ตัวไปสู่ไกลตัวออกไป แต่ไม่ละเลยที่เรียนรู้ท้องถิ่นของตนเองให้ละเอียดมากขึ้นจนสามารถแก้ปัญหา พัฒนาชีวิต อาชีพ เศรษฐกิจ และสังคมในท้องถิ่นของตนเองได้ นักเรียนจะรักท้องถิ่น ไม่อพยพหลบหนีออกไปจากท้องถิ่นของตนเอง
2. จัดกระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ตรงได้พบเห็นสัมผัส ได้กระทำจริง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพชีวิต อาชีพ เศรษฐกิจ และสังคม ได้ฝึกอาชีพการปฏิบัติงาน และดำเนินการอย่างแท้จริงในท้องถิ่น กิจกรรมเหล่านี้จัดเป็นกระบวนการเรียนของนักเรียน นั่นคือ การตั้งสถานนอกโรงเรียนเข้าสู่การเรียนของนักเรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ออกไปเรียนรู้ชีวิตจริงในท้องถิ่น
3. ควรใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้มีส่วนช่วยในการจัดการเรียนการสอนอย่างใกล้ชิด ทรัพยากรท้องถิ่นคือ ทรัพยากรที่จำแนกตามที่กรมวิชาการได้จำแนกประเภทไว้คือ ทรัพยากรทาง

บุคคล ทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรทางวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น และทรัพยากรทางสังคมในชุมชนนั้น ๆ

นอกจากนี้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ได้มีการกำหนดนโยบายและมาตรการในการพัฒนาการศึกษาว่าด้วย การระดมสรรพกำลังตามนโยบายข้อ 8 กำหนดว่า "ระดมสรรพกำลังในการจัดและพัฒนาการศึกษาจากแหล่งต่าง ๆ พร้อมทั้งปรับปรุง จัดสรร และการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการศึกษาโดยมีมาตรการดังนี้

1. สนับสนุนให้สถานศึกษาของรัฐระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ หรือจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้ในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา
2. การปรับปรุงค่าธรรมเนียมการศึกษาที่ไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับในสถานศึกษาของรัฐ พร้อมทั้งหาทางให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม
3. ดำเนินการจัดสรรทรัพยากรในโครงการที่มีความเร่งด่วนและความจำเป็นมากกว่า
4. ให้สถานศึกษาใช้ทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งอาคาร สถานที่ อุปกรณ์ และบุคลากรร่วมกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการศึกษา
5. ให้สถานประกอบการและธุรกิจเอกชนมีบทบาท และส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้นด้วยการใช้สถานประกอบการ และโรงงานเป็นแหล่งฝึกงาน หรือเชิญบุคลากรในสถานประกอบการและธุรกิจเอกชนไปช่วยสอนในโรงเรียน และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน
6. ส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยรัฐให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ ตลอดจนนิเทศการดำเนินงานในสถานศึกษาของเอกชนให้มากขึ้น
7. เปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา และการจัดการศึกษาของชุมชน

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2529)

จากนโยบายและมาตรการการศึกษาดังกล่าว สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนต้องมุ่งดำเนินการนำทรัพยากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

ในขณะที่เดียวกันในความเห็นของนักการศึกษา ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับทรัพยากร
ท้องถิ่นดังนี้

เกษม ศิริสัมพันธ์ (2525) ให้ความเห็นว่า "การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพทั้งใน
ปัจจุบันและอนาคต ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นระดับต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการ
รับรู้ให้ความสนับสนุน ปรึกษาประคองโดยตลอด และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมเพราะ
การศึกษาที่มีไปจากส่วนกลางเพียงอย่างเดียวย่อมจะมีประสิทธิภาพไม่ได้"

สมาน แสงมะลิ (2521) กล่าวว่า "เนื่องจากมีทรัพยากรจำกัด จึงต้องระดม
สรรพกำลังในด้านต่าง ๆ ทั้งในหน่วยราชการ กลุ่มชาวบ้าน และเอกชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมใน
การพัฒนาให้มากที่สุด โดยร่วมมือประสานกัน"

Brown (1959) กล่าวว่า "การใช้ชุมชนเป็นแหล่งความรู้นั้นมีประโยชน์ต่อการศึกษา
มาก เพราะเป็นแหล่งวัสดุที่แท้จริง ซึ่งสามารถจะศึกษาเป็นรูปธรรมได้ เป็นวิถีที่เปิดโอกาสให้
นักเรียนได้พัฒนาความรับผิดชอบ วินัย เพิ่มมนุษยสัมพันธ์ระหว่างกัน และทำให้นักเรียนสนใจเรียน
ดีขึ้น"

Kenworthy (1962) มีความเห็นว่า "ทรัพยากรท้องถิ่นช่วยเร้าความสนใจ เกิด
ประสบการณ์ตรง เข้าใจสภาพปัจจุบัน ปัญหาของท้องถิ่น รู้จักรักและหวงแหน อันนำไปสู่แนวคิด
ที่จะปรับปรุงท้องถิ่นให้ดีขึ้น"

จากการสรุปผลการพัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา ในช่วง
แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 6 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534)
พบว่า ร้อยละที่ดำเนินการอยู่ในระดับที่พอใจของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด คิดเป็นร้อยละได้
เพียง 52.17 ในด้านการระดมการใช้ทรัพยากรจากท้องถิ่นและภาคเอกชน ในขณะที่เป้าหมาย
ของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ต้องการให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกแห่ง
ดำเนินการดังกล่าวให้ได้ ร้อยละ 100 ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
จึงเน้นการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาในด้านบริหาร และสนับสนุนคือให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน
การจัดการศึกษาในระดับจังหวัดทุกระดับ โดยเฉพาะโรงเรียนประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง
ภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อระดมทรัพยากรมาใช้ในการพัฒนาการศึกษา และในหลักสูตรประถม
ศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม



มากขึ้น ด้วยการระบุไว้อย่างกว้าง ๆ เนื่องจากไม่อาจประมวลรายละเอียดของสาระความรู้ตามสภาพสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นแต่ละแห่งได้ทั้งหมด จึงเปิดโอกาสท้องถิ่น คือ โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน จังหวัด เขตการศึกษา กรมเจ้าสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถปรับเปลี่ยน เพิ่มเติมเนื้อหา รายละเอียด ตลอดจนการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน การผลิตเอกสารความรู้ หนังสือประสบการณ์ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น กาลสมัย ทั้งนี้เพื่อเอื้อประโยชน์ให้ผู้เรียนมีความรู้ ประสบการณ์ที่จะนำไปพัฒนาตนเอง ครอบครัว และสังคม ตลอดจนส่งเสริมความถนัด ความสามารถพิเศษ และความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และท้องถิ่น

ด้วยเหตุที่นโยบายของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 และฉบับที่ 7 และข้อกำหนดของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น มีจุดเน้นที่การระดมการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตร และจากการศึกษา ค้นคว้า ทฤษฎี แนวคิด และหลักการต่าง ๆ เกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นแล้วพบว่า การนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรนั้น เป็นกระบวนการอันสำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษารรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ได้อย่างดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากในสภาพปัจจุบันนี้มีความจำเป็นที่จะต้องจัดระบบการศึกษา เพื่อพัฒนาโรงเรียนในสังกัดให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เพราะจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นเมืองประวัติศาสตร์มีขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมที่เก่าแก่สืบทอดกันมาช้านาน มีสถานที่สำคัญที่ควรศึกษาทั้งของเอกชนและรัฐบาล เช่น วัดโบราณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีแหล่งฝึกอาชีพของท้องถิ่น อาทิ ที่อำเภอนครหลวงมีการทำมิดอรัญญิก ที่อำเภอบ้านแพรกมีการสานพัด ทำเรือไทย ที่อำเภอเสนาและวังน้อยมีอาชีพเจียรนัยพลอย อำเภอบางปะอินมีการประดิษฐ์ดอกไม้จากต้นโสน อำเภอบางไทรมีศูนย์ศิลปาชีพ ที่รวมแหล่งศิลปาชีพที่ควรอนุรักษ์ เช่น การประดิษฐ์ตุ๊กตาชาววัง การทำขนมพื้นบ้านของไทยชนิดต่าง ๆ อีกทั้งในปี พ.ศ. 2534 จังหวัดพระนครศรีอยุธยายังได้รับการประกาศให้เป็นมรดกโลกอันดับ 3 ของประเทศไทยอีกด้วย

การจัดการศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีระบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องกัน ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา การศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษานิเทศ และระดับอุดมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีสถานศึกษาที่สนับสนุนงานวิชาชีพ เช่น วิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา วิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา วิทยาลัยการต่อเรือพระนครศรีอยุธยา

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีโครงการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โครงการพัฒนาประสิทธิภาพ 5 กลุ่มประสบการณ์ โครงการมรดกกรุงศรีฯ และโครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว ฯลฯ ในการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวจำเป็นต้องมีการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเป็นอำนาจและหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดของตน

จากสถานการณ์ดำเนินการจัดการศึกษา และสภาพท้องถิ่นของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ย่อมเอื้ออำนวยต่อการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร และในเรื่องนี้ยังไม่มีผู้วิจัยมาก่อน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาของการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงสภาพและปัญหาในการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตร ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีขอบเขตดังนี้

1. ประชากร ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ
 - 1.1 ศึกษานิเทศก์จังหวัด จำนวน 1 คน
 - 1.2 ศึกษานิเทศก์อำเภอ จำนวน 16 คน
 - 1.3 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 222 คน
 - 1.4 หัวหน้าครูวิชาการโรงเรียน จำนวน 222 คน
 รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด จำนวน 461 คน

2. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เรื่องที่จะศึกษาประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร และการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การพัฒนาหลักสูตรจะศึกษาตามขอบเขตที่กรมวิชาการกำหนด ดังต่อไปนี้

- การปรับและเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน
- การปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหา
- การจัดทำเนื้อหา/รายวิชาใหม่
- การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

2.2 ทรัพยากรท้องถิ่น จะศึกษารายละเอียดตามประเภทของทรัพยากร ซึ่ง

กรมวิชาการ จำแนกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

- ทรัพยากรบุคคล
- ทรัพยากรทางธรรมชาติ
- ทรัพยากรทางวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น
- ทรัพยากรทางสังคมในชุมชนนั้น ๆ

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ทรัพยากรท้องถิ่น หมายถึง บุคคล สถานที่ วัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่น ซึ่งมีประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตร

การใช้ทรัพยากรท้องถิ่น หมายถึง สภาพหรือลักษณะการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับและเพิ่มรายละเอียดเนื้อหา ปรับและเสริม กิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนาวิธีการสอนให้หลากหลาย ทำสื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติม และจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติม

ศึกษานิเทศก์จังหวัด หมายถึง ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ที่ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายพัฒนางานวิชาการ

ศึกษานิเทศก์อำเภอ หมายถึง ศึกษานิเทศก์อำเภอ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ และผู้รักษาราชการแทน โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หัวหน้าครูวิชาการโรงเรียน หมายถึง ครูผู้สอนที่ได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้าครูวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกระดับในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด พระนครศรีอยุธยา จะได้รับข้อมูลที่สำคัญที่สามารถนำแหล่งทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการ พัฒนาหลักสูตรในทุกระดับได้มากขึ้น อันจะส่งผลให้การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรของสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีอยุธยา จำนวน 425 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ศึกษาพิเศษจังหวัด ศึกษาพิเศษอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน และ หัวหน้าครูวิชาการโรงเรียน โดยใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ประชากร คือ ศึกษาพิเศษจังหวัด	จำนวน	1 คน
ศึกษาพิเศษอำเภอ	จำนวน	16 คน

กลุ่มตัวอย่าง คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane 1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง

- โรงเรียนทั้งหมด 222 โรงเรียน
- ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 222 คน
- ครูวิชาการโรงเรียน จำนวน 222 คน
- รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 461 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยศึกษาหลักการและแนวคิดจากเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีเครื่องมือทั้งหมด 4 ฉบับ ประกอบด้วย

ฉบับที่ 1 แบบศึกษาเอกสาร เป็นแบบที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร การนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร และปัญหาในการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์ศึกษาพิเศษจังหวัด และ ศึกษาพิเศษอำเภอ มี 3 ตอน ดังนี้

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพโดยทั่วไป อายุ วุฒิต่างการศึกษา
ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนา
หลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในประเด็น

- การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม
- การปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหา
- การจัดทำเนื้อหา/รายวิชาใหม่
- การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

ตอนที่ 3 สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนา
หลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ
การประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในประเด็น

- การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม
- การปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหา
- การจัดทำเนื้อหา/รายวิชาใหม่
- การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

ฉบับที่ 3 และ ฉบับที่ 4 เป็นแบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าครู
วิชาการโรงเรียน ในแต่ละฉบับจะประกอบด้วยเนื้อหา 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
ของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)
และแบบปลายเปิด (Open ended)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น การ
พัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบ

สำรวจรายการ (Check list) และแบบปลายเปิด
(Open ended)

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น
ในการพัฒนาหลักสูตร มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ
(Check list) และแบบปลายเปิด (Open ended)

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.1 ศึกษา ค้นคว้า ทฤษฎี แนวคิด และหลักการต่าง ๆ เกี่ยวกับทรัพยากร
ท้องถิ่น และการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
ศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับดำเนินการ
พัฒนาหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบศึกษาเอกสาร
แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลกำหนดโครงสร้างของเครื่องมือ
โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.3 สร้างเครื่องมือ เป็น แบบศึกษาเอกสาร แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามตาม
ขอบข่ายและเนื้อหาที่กำหนด โดยครอบคลุมกรอบความคิด และขอบข่ายของการวิจัย

3.4 นำแบบศึกษาเอกสาร แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม ที่สร้างเสร็จเสนอ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจเพื่อให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.5 นำแบบศึกษาเอกสาร แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม เสนอผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบความตรงในเนื้อหา และความถูกต้องของภาษาที่ใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.6 นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงเสร็จเรียบร้อยแล้ว ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ เพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือในการวิจัย

3.7 จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เป็นส่วนใหญ่มีเพียงบางส่วนที่ได้รับความ
อนุเคราะห์จากศึกษานิเทศก์อำเภอเป็นผู้เก็บรวบรวมให้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ในแต่ละตอน

วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

การเสนอผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้นำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 5 บท พร้อมด้วยการอ้างอิงและภาคผนวกเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย คำนิยามศัพท์เฉพาะ วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึงทฤษฎี หลักการ แนวคิด เอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีรวบรวมข้อมูล วิธีวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล